

RDEČI PRAPOR

Glasiilo jugoslovanske socialne demokracije.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10:40 K, za pol leta 5:20 K, za četrt leta 2:60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K. — Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petit-vrstica, (širina 72 mm) za izhaja vsako sredo in soboto. enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru. Posamezna številka 10 v.

Velikanska delavska manifestacija v Trstu.

Delavski praznik je bil v nedeljo v Trstu, praznik, ki ostane gotovo nepozaben vsem prirediteljem in gostom. Iz Ljubljane in Gorice so poleteli delavci ta dan v Trst in pridružile so se jim trume sodrugov tudi iz drugih krajev. Vedeli so, da ne bo v Trstu navadna veselica, ampak živa manifestacija delavske solidarnosti; toda nobeno pričakovanje ni doseglo onega velikanskega uspeha, ki je presenetil domačine in goste, onega izraza enotnosti bojujočih trum, ki ni mogoč nikjer drugod kakor med zavednim delavstvom.

Kaj pomeni različnost jezika med ljudmi, ki so spoznali, da imajo enakega sovražnika in enake interese? Tržaška slavnost je s svojo občudovanja vredno skladnostjo pokazala, da so te razlike malenkostne, za najvišje cilje naravnost brezpomembne v pričo silnega, neodstranljivega nasprotja med kapitalizmom vsega sveta in delavstvom vseh narodov. Pokazala je tržaška slavnost, da med delavstvom samim sploh ni elementarnega narodnega nasprotja, ampak da je tam, kjer se pojavlja, umetno zanešeno med delavce z edinim podlim namenom, razdružiti delavstvo, zdrobiti njegovo moč, ki tiči v njegovi slogi in enotnosti in ga razdrobljenega izročiti hudodelskemu izkoriščanju mednarodnega, le narodno pobarvanega kapitalizma. In velikanski uspeh tržaške slavnosti je podal novo jamstvo, da se hudobne nakane narodnjaških hujšakcev ne bodo posrečile. Če je bilo mogoče včasih zapeljati nekoliko indiferentnih delavcev, ki še niso spoznali, kaj se pravi, biti delavec, je vendar tržaški dan dokazal, da je le pregloboko vkoreninjena zavest vzajemnosti delavstva, da bi jej mogle sleparske mahinacije zapeljivcev še škodovati. In premočna je tudi agitacijska moč socialistične ideje, da bi mogli smešni a zločinski poizkusi narodnjakarskih krivih prerokov, bodisi slovenskih ali italijanskih, zabraniti naraščanje socialistične armade in osveščevanje delavstva.

Velikanske so bile množice, ki so stopale v nedeljo na plan, ponosno kažoče svoje socialistično prepričanje. Saj je bila udeležba zlasti na slavnosti popoldne tako ogromna, da je prekosila običajne veselice tržaškega delavstva. Ali tudi najobilnejša udeležba ne bi mogla zadovoljiti naših želja, ki se ne morejo spokojiti ob nobeni zunanosti. Naše srce je dvignil, naše upanje je okrepečal in našo globoko vero v delavstvo in njegov boj in njegovo končno zmago je potrdil duh, ki je preveval tržaške slavnosti. To je bil duh, po katerem se razlikujejo socialistične slavnosti od narodnjaških in klerikalnih kakor hrast od osata. Razpoloženje je bilo navdušeno. A težko gre ta beseda iz peresa; zakaj vse premalo je povedano z njo. Kaj je vse na Slovenskem navdušeno! Pri nas, kjer je cviček nekaj naroden simbol! Pri nas, kjer imamo navdušenjake po poklicu! Pri nas, kjer so ljudje že navdušeni, če potegne kdo robec v narodnih barvah iz žepa!

Na tržaški slavnosti ni moglo biti pivskega navdušenja, ker je bil naval ljudstva

tako velikanski, da je moral biti vsakdo zadovoljen, če je dobil le nekaj pijače za najhujšo žejo. Navdušenje na nedeljski slavnosti ni bilo alkoholno, ampak le naraven plod vsestranske zavesti, da je vsa tisočglava množica brez ozira na razlike jezika, spola, poklica i. t. d. enota, kakor iz skale izklesana, da so vsi skupni interesi tisočerihsposameznikov tako silni, da jih nobena razlika ne more izpodriniti.

To res elementarno navdušenje je dalo tržaškemu dnevu pravo barvo. A ta barva je bila rdeča. Bil je dan socializma, dan sedanjosti, ki pripravlja bodočnost. Zato je bil pomen tega dneva tako velik, da se morejo njegove blagodejne posledice danes le slutiti, ne pa še popolnoma oceniti.

Nič ne tajimo, da je imel izlet v Trst agitatoričen namen. A dosegel ga je popolnoma. Tržaški in ljubljanski in goričanski sodrugi in vsi tisti, ki so se jim pridružili, so se iznova navzeli zavesti, da niso osamljeni in so s svojimi očmi videli, kako mogočno se razvija in napreduje socialna demokracija. V vsakdanjem težkem, treznem delu, s katerim se mora znašati kamenček za kamenčkom na kup, se lahko izgubi pregled celotnega dela in njegovih uspehov; lahko se tudi včasih porodi neprijetni občutek, da rezultati niso sorazmerni s trudom, da se napredek ne vjema z željami. Taki dnevi, kakršen je bil tržaški, razgrinjajo obzorje, pokazujejo uspehe v vsej krasoti in s tem krepko delavno moč in voljo za novo delo, za nove boje.

Delo in boj — to je poklic zavednega delavstva, poklic socialne demokracije. Delu in boju je bil kljub svojemu slavnostnemu značaju namenjen tržaški dan. Osvežil nas je za delo in boj. In zdaj, ko je minil z mogočnim, zvanečim akordom, bodi zopet naše geslo:

Naprej! Na delo in v boj!

* * *

Odhod iz Ljubljane.

Skoraj nervozno je bilo v Ljubljani zanimanje za izlet, in napetost med onimi, ki so se bili oglasili, je bila zlasti zadnje dni pred odhodom velikanska. Vedelo se je, kakšne težave imajo druge korporacije pri nas s prirejanjem posebnih vlakov. Saj je še pred kratkim neka organizacija, ki lovi kaline v vseh slojih z »narodnim« imenom, mogla napovedati poseben vlak prirediti le na ta način, da je oddala skoro tretjino voznih listkov zastonj. Vedelo se je, da se mora za poseben vlak kupiti najmanj 300 listkov, da organizacija sama nima bogastva in vse je vpraševalo: Ali bo dovolj izletnikov?... Prireditelji so odgovarjali s skrivnostnimi pogledi in stereotipno odgovarjali: »Agitirajte!« Le tisti, ki so imeli vse pripomočke, da so mogli biti natančno poučeni, so vedeli, da je bilo tisto »agitiranje« le izraz častilakomnosti, kajti že nekoliko dni pred določenim rokom je bil poseben vlak popolnoma zagotovljen in šlo je le zato, da se število izletnikov še pomnoži. To se je pomnoževalo prav do zadnjega trenutka; še pred odhodom na kolodvoru je moral glavni blagajnik sodrug Lehpamer oddajati listke posameznikom, ki so še zadnje uro sklenili, da ne ostanejo doma.

Od sobote zvečer se je do odhoda vlaka neprenehoma uradovalo. Treba je bilo dajati rediteljem navodila za vozni red, za ogledovanje mesta, treba je bilo poskrbeti za tisoč posameznosti, s katerimi je združena taka priredba, ki je bila vrhu vsega prva v naših krogih. Pa tudi izletniki so bili zgodaj na nogah. Zbirališče je bilo v gostilni »International« na Resljevi cesti. Poleg rediteljev so bili prvi na mestu pevci »Vzajemnosti«, ki so začeli prihajati že ob 2. po polnoči. Marsikdo je takrat majal z glavo; temni oblaki, ki so že po dnevi strašili, so takrat izsuli prve debele kaplje na zemljo. Ko je bil čas odkorati, je prav nesramno deževalo. Vse je ugibalo, kakšno bo vreme v Trstu.

Ob 3. zjutraj je bil že ves kolodvor poln ljudstva. Izletniki so si bili pripeli na prsi rdeče trakove z napisom »Ljubljana«, pa so nestrpno čakali, da se odpro vrata dolgega vlaka, ki je bil že pripravljen. Nastopanje v vozove se je nekoliko zavleklo, ker je imel brzovlak, ki prihaja ob 3:10 m. pa odhaja ob 3:16 m., celih 18 minut zamude. Ko je prišel čas, se je izvršilo zasedanje prostorov v vzornem redu. Pevci so še ostali na peronu in zapeli »Delavski pozdrav«. Zadnja minuta. Še oni na svoje prostore in vlak odrda v Trst.

Med potjo.

V Logatcu se je vlak prvič ustavil. Okna so se odpirala, živio - klici so zadoneli in pevci so zapeli pevski pozdrav. Na peronu, v gostem dežju je čakalo 42 idrijskih sodrugov in sodruginj. Voz jih je sprejel in s hitrostjo brzovlaka je šlo naprej... Zunaj je pel dež svojo monotonno pesem.

V Nabrežini je bilo vse živo. Ko se je vlak pripeljal, je godba igrala marzeljezo. Tu je čakalo sto nabrežinskih sodrugov z zastavo v rokah najsiarejšega sodruga. Pripeli so se vozovi, ki so bili pripravljeni zanje, pa hajd naprej. Kdor še ni bil v Trstu, je zdaj silil k oknu, kajti zdaj se vsak čas zagleda morje. Zagledalo se je res, a ne tisto čarobno modro jadransko morje, ki se skoraj ne da naslikati ob jasnih solčnih dneh, temveč nekaj sivga, tužnega. Iz višave je padalo morje dežja, drevje pa je zvijala burja. Bilo je vreme, kakor da se je zarotil pekel.

»Ubogi Regent in Vavpotič, ki morata biti na kolodvoru! Kajti kdor ne mora, ne pojde ob tem vremenu na kolodvor.« — »I, no, v mesto pojdemo zdaj že brez godbe in zastave. Pa bomo že našli »Delavski dom.« — »E, kaj to! Le kaj bo pozneje! Kdo pozna tržaško vreme? Ali je verjeti, da se zjasni vsaj popoldne?« — »Le mir! Danes bo še najlepši dan.« — »Da bi le bilo res.« — »Glej, to je Miramar.« — »Tam doli, Barokovlje.« ... Oblačenje ... Glavna skladišča ... Ta hip zadoni godba.

Prihod v Trst.

Ah! Godba socialistične mladine se vendar ni ustrašila vremena! Okna, vrata se odpirajo. Tam na peronu je glava do glave in nad vsemi vihra rdeča zastava! Marzeljeza! Živio! Evviva! Sodrugi! Compagni! ... Tisti, ki so bili navzoči, vedo kako jim je bilo pri srcu; drugim ne moremo opisovati občutkov.

Glej — tam je Regent, tam Vavpotič, Bartl, a tu, glej Pittoni! ... Toda, naprej, naprej. Veža je polna sodrugov. Evviva! Živili! ... In zunaj množice ...

Prokleti dež! Tu se ne more čakati, da bi se povrstili četverostopi. Kar v sprevod! Sprejaj godba socialistične mladine, pa zastava, pa sodrugi v širokih vrstah, vse pomešano, Ljubljanci, Tržačani, Goričani i. t. d. Pa nabrežinska godba, pa še ena zastava, pa zopet množica. Naprej, k »Delavskemu domu!« Kdor je spredaj, se ozira nazaj. Glej, glej, koliko jih je! Na Akvedotu se mora doslej široka povorka stisniti, počasnije koraka sredi, čakati morajo zadnji. Ob zvokih gromovito aplavdirane Internationale prikoraka sprevod pred Delavski dom. Gori

ni prostora za tako množico. Reditelji jo dirigirajo na trg med Delavskim Domom in bolnišnico. Ves trg je v kratkem času preplavljen od ljudstva. Nad glavami se vijeta dve veliki rdeči zastavi, godba igra delavsko himno.

Pozdravi.

Okno dvorane v prvem nadstropju »Delavskega Doma« se odpre. Na oder, ki je tam postavljen, stopi

sodrug Regent,

da pozdravi izletnike v imenu tržaških slovenskih sodrugov. Dejal je približno sledeče:

Cenjeni sodrugi! V imenu tržaške socialno-demokratske stranke in še posebej v imenu slovenskega delavstva tržaškega Vas, cenjeni sodrugi iz Ljubljane in z Goriškega, kateri ste nam izkazali s svojim prijateljskim obiskom prav posebno čast, najiskrenejše pozdravljam. Srce nam prekipava od veselja, ko Vas, prijatelji in sobojevniki, pozdravljamo v svoji sredi, saj nam s svojim prihodom živo dokazujete, da naši napori in naši boji za emancipacijo delavstva niso osamljeni, temveč da jih spremlja delavstvo iz drugih krajev in iz drugih pokrajin z vročimi simpatijami, da smatrate naše boje za svoje boje. Prihite! Ste med nas, milje, da se razvedrite od napornega dela, trdih bojev, kot bratje med brati, kjejevniki med sobojevniki. Ampak Vas nima samo zabavnega pomena, ampak je sijajna manifestacija delavske mednarodne solidarnosti, ki je trn v oči delavskih sovražnikov; premočna je ta solidarnost, da bi jo zdrobili ti elementi in niti slabo vreme, ki se je danes pridružilo našim nasprotnikom, ni moglo preprečiti te manifestacije. Iskreno želim, da Vam je bivanje med nami prijetno in da odnesete s seboj najlepše vtise. S to željo v srcu kličem: Živela delavska solidarnost, živela mednarodna socialna demokracija. (Viharno odobravanje je sledilo pozdravnim besedam.)

Ljubljanski pevci so zapeli pozdrav, na to pa je, burno aklamiran nastopil

poslaneč sodrug Pittoni.

Dragi sodrugi! Z velikim veseljem sem prevzel nalogo, da Vas v našem mestu in v tej hiši pozdravim v imenu socialnodemokratskega delavstva italijanske narodnosti. Ogle dati si hočete Trst in kaj je v njem zanimivega, pa je moja želja, da dobite najboljše vtiske od našega mesta; predvsem pa želim, da dobite dober vtisk od tega doma in da Vam ostane v prijetnem spominu. V tej hiši delajo tržaški delavci, složno združeni Italijani in Slovenci, delajo da si napravijo močne organizacije, da si nabrusijo orožje zoper skupnega sovražnika, zoper kapitalizem, ki brezsrčno izkorišča delavce brez razlike narodnosti. (Živahno pritrdjevanje.) Tržaško delavstvo ima velike in težke naloge v tem mestu, kjer se razvija industrijski promet in se množi armada proletariata dne do dne. Naše delavstvo izpolnjuje naloge in gotovo Vam je znano, da dela in boja niso majhni. A vsaki delavstva izpodbuja tudi sovražnik, ki ga navaja, da išče vedno novih sredstev, katerimi bi rad oslabil delavsko moč, dejal njegove vrste, uničil njegovo enotnost. Tudi najvišje ideje zlorablja in kapitalizem in zlasti v Trstu izrabljajo sprotniki vsako razliko jezika, da bi za razdor med delavske čete. To vemo, in to vedo naši slovenski sodrugi v Trstu. A če se je dalo s takimi frazami zapeljati ne koliko ljudi na eni in na drugi strani, se to vendar ni doteknilo jedra naše armade, zakaj med zavednimi delavci obeh narodnosti v Trstu je premočno spoznanje, da moramo proti skupnemu sovražniku voditi skupen boj. (Burno odobravanje.) Pa kakor mi, inate tudi Vi sodrugi, ki ste nas obiskali, važno nalogo, važno ne le zase ampak tudi za nas;

važno ne le v tem zmislu, da je napredek ene narodnosti v socializmu napredek vse socialne demokracije, ampak za nas Tržičane še v posebnem zmislu. Trst je mesto, ki potrebuje od dne do dne več delavskih rok in privlači velike množice Vaših tovarnišev. Organizirajte te delavce, da ne bodo prihajali v Trst kot krumirji izpodbijati uspehe organiziranega delavstva, ampak da bodo prihajali kot zavedni delavci, kot naši sobojevniki v naše organizacije, v naš skupni dom, da bodo razumeli naš klic: Evviva la solidarietà del proletariato internazionale, evviva la democrazia sociale! (Burno odobravanje. Godba zaigra »Internacionalo«.)

V imenu goriških sodrugov se je zahvalil

sodrug Petejan:

Poverjena mi je ugodna naloga, da se Vam v imenu goriških sodrugov zahvalim za krasni sprejem, s katerim ste nas iznenadili. Vedeli smo, da prihajamo med brate, ki čutijo z nami, zato smo tudi vedeli, da dobimo od Vas prijateljski pozdrav. Presrečni sprejem, ki ste nam ga priredili, nas je pa presenčil in težko mi je dobiti besed, da se Vam zahvalim kakor bi rad. Vi, sodrugi, živite v mestu, kjer je kapitalizem mogočno razvit; Vaš sovražnik je velikan, a Vi nastopate proti njemu z močjo velike vojske, ki pozna nasprotnikovo silo in svojo veliko nalogo. Pri nas se razvija kapitalizem in posnema svoje starejše vzore. Proti njemu vstaja naše delavstvo, ki ga je vzdramil pritisk kapitalizma in gre v boj, ki je enak Vašemu. Namesto mnogih zahvalnih besed Vam zatrjujem, da bo goriško delavstvo izpolnjevalo svojo nalogo v zvesti solidarnosti z Vami in zavednimi delavci vseh narodov. Ta obljuba, katero podkrepljuje naše dosedanje trdo, a uspešno delo, naj Vam služi kot izraz naših čustev. V tem zmislu se Vam zahvaljujem in kličem z Vami: Živela mednarodna solidarnost delavstva!

(Konec prihodnjaci.)

Policijske manire v Bosni.

V saboru Bosne in Hercegovine se je vložila zanimiva interpelacija, iz katere je razvidno, kakšne manire ima še dandanes policija v Sarajevu. Vladi vdano časopisje je pretočilo že cele reke črnih v slavo kulture, je baje Avstrija zanesla v Bosno. Ban navade sarajevskih policajev pa pripovedujejo o tej kulturi čudno povest.

V Sarajevu so že nekaj časa zidarji v stavki, ker so podjetniki brez vsakega pogajanja odklonili zahteve, ki obsegajo v najvažnejših točkah deveturni delavnik, 20 do 40 vin. zvišanja mezde, odpravo akorda in varnostne naprave na stavbah. Ko so morali delavci opustiti delo, so zahtevali, da se jim izplača dosednji zaslužek in izroče knjižice. Tudi tega niso podjetniki hoteli storiti in delavci so jih morali tožiti. V prvi instanci so bili podjetniki obsojeni, a da zavlečejo stvar, so rekurirali.

Ko je izbruhnila stavka, so podjetniki šli na lov na stavkokaze. Nekemu Moravcu se je posrečilo, dobiti petdeset delavcev iz Travnika, ki so pa takoj opustili delo, ko so zvedeli, da je štrajk. Tako nimajo podjetniki zdaj v mestu več nego 10 stavkokazov, s katerimi se seveda ne opravi nič, ker je v stavki do 800 delavcev. Še tistih par stavkokazov pa mora policija eskortirati na delo in od dela. Štirje taki junaki delajo na neki stavbi v ulici Franja Josipa. Dne 19. t. m. so hoteli drugi delavci videti, kako lepo je, če se maršira s policijsko eskorto domov. Pred stavbiščem se je ob 6. zvečer zbralo veliko zidarjev. Takoj pa se je zbrala tudi policija, kar je zopet privabilo nevednežev in slišalo se je nekoliko »abugl«. Policija je bila že nervozna, »očistiti« ulico. Redarji na kolenih so kadili v množico in začeli vihteti ljudem, tako da so poškodovali več 12 oseb. V dirindaju, ki ga je bila policija sama, so bili tudi trije mizar Stjepan Brković, zidar Trtnjan in stavec Krulj. Najbolj nesramno so policisti ravnali z Brkovićem. Ta je bil v neki gostilni, ko je nenadoma planil vanjo redar Šimunović in ga aretiral. Dva policista sta ga vodila na glavno policijsko postajo. S potoma je naenkrat priskočil tretji policist in ga vpričo ljudi udaril s pestjo v obraz.

Na policijski postaji so zaprli vrata in okna; 18 policistov pa je na povelje straž

mojstra Rajkovića začelo obdelavati delavce s pestmi, nogami in držaji sabel. Ko je neki drugi stražmojster dejal, da naj nehajo, je Rajković zakričal: »Tukaj ukazujem jaz! Naprej po njih!«

Pozneje so odpeljali aretirane delavce na zaslusnice. Radi sramotnega ravnanja redarjev so se pritožili uradniku dr. Ljeskovcu. Ta je ukazal, da se ima Brković, ki je bil ves oblit s krvjo, obvezati. Ko so ga odvedli nazaj v zapor, ga je Rajković, ki se je sploh vedel kakor v norišnici, še enkrat s pestjo sunil v okrvavljeni obraz. Obveze pa ni dobil!

Medtem je pet članov strankinega vodstva s sodrugoma Raušerjem in Jakšićem na čelu posredovalo pri policiji, da se izpuste po nekrivem aretirani delavci ter izjavilo, da ne morejo izza pobalinskega ravnanja redarjev prevzeti nobene odgovornosti za razburjene delavce. Policijski načelnik Brodnik je sicer izjavil, da se ne boji žuganja, vendar je ukazal, da se izpuste delavci. Brković in Trtnjan sta odšla takoj k zdravniku, ki jima je izpričevalom potrdil dobljene poškodbe. Pri policiji so bili pozneje vsi trije, ne da bi bili mogli sploh kaj govoriti, na tri do 14 dni obsojeni, vložili pa so priziv. Zoper policaje, ki so jih pretepali, so pa vložili tožbo pri sodnji.

Taka je torej nova kultura v Bosni.

Politični odsevi.

V Albaniji so bili vstasi že davno premagani, miru pa vendar še ni. V monastirskem vilajetu se snujejo nove vstaške čete. Turčija hoče radi tega razglasiti izjemno stanje tudi v tem okraju, da potem razoroži prebivalstvo.

Turški sultan je v spomin razglasitve turške ustave pomilostil 300 oseb, ki so bile obsojene od vojnih sodišč. Med njimi je tudi več dostojanstvenikov iz dobe starega režima.

240 samostanov na Španskem zapro do 1. septembra. Kralj je že potrdil dotični sklep ministrskega sveta.

Ban dr. Tomašić je poslal predsedniku hrvaško-srbske koalicije Tuškano pismo, v katerem omenja, da je kralj odklonil njegovo demisijo in izreka upanje, da bo koalicija v zmislu parlamentarnih (?) načel opustila svojo zahtevo radi odstranitve Araničkega in tako obvarovala narod nevarnih sunkov. Ban prosi Tuškana, naj nemudoma skliče klub koalicije; če sprejme koalicija banov nazor, bi se ban z njo dogovoril o nadaljnjem skupnem delovanju. Klub koalicije ima danes, v sredo popoldne sejo. Tu se bo odločilo, če ostane koalicija složna ali ne.

Demisijo hrvaškega bana Tomašića je cesar odklonil. To se je moralo itak pričakovati, ker je Khuen Hedervary že davno povedal, da bo cesarju predlagal odklonitev. Hrvatsko-srbska koalicija prihaja vsled tega v nove zadrege. Uradne »Narodne Novine« so že pisale, da je s tem rešeno vprašanje, radi katerega je nastal spor med koalicijo in banom, češ cesar je, ko ni sprejel Tomašićeve demisije, izrekel, da ima Aranički ostati na svojem mestu. Tomašićeva vlada je jezuitska. Za uradna cesarjeva dejanja ni odgovoren cesar, ampak vlada. Ne cesarjeva, ampak vladna volja je po ustavnih načelih, da naj Aranički ostane. Tomašić pa hoče spraviti koalicijo v precep. Ali podpira Tomašića dalje pa se sprijazni z Araničkim, pa se na ta način prostituira pred ljudstvom, ali pa odkloni Tomašićevo zahtevo in tedaj bo rekel, da se upira cesarjevi volji. Na vsak način leži slavna koalicija tako slabo, kakor si je postlala.

Pri francoskih dopolnilnih volitvah za generalne svete je doslej izvoljenih 194 konservativcev in pristašev liberalne akcije, 164 naprednjakov, 869 levih republikancev, radikalcev in socialnih radikalcev, 142 združenih socialistov. Treba je 63 ožjih volitev. Konservativci so izgubili 10, naprednjaki 25 mandatov, pridobili so jih radikalci 15, socialisti 18.

Trgovinska pogodba med Avstrijo in Srbijo je, kakor se oficijelno poroča, že sklenjena. Ker daje pooblastilni zakon avstrijski vladi pravico, uveljaviti pogodbo, čim je sklenjena, bo pri nas takoj veljavna. Na Ogrskem pa jo mora državni zbor še le odobriti in potrditi. Uradno se tudi poroča, da je pogodba na enaki podlagi kakor leta 1908., vendar pa v »ožjih mejah«. To se pravi, da se dovoljuje Srbiji veliko manjši uvoz mesa, zato pa dobi tudi avstrijska industrija veliko manjše pogodnosti v Srbiji. Gospod Weisskirchner menda še ne ve, da je trgovinski minister, ampak se smatra za ministra agrarcev.

Rim in Špansko si sedaj vzajemno žugata. Le nekaj je razlike: Špansko žuga bolj za dejanji, Rim pa bolj za besedami. Kardinal Agliardi je v pogovoru z nekim časnikarjem dejal med drugim sledeče: »Velik boj se vodi zdaj in morda je to še le začetek. Menim pa, da ne pride do popolnega preloma diplomatskih zvez med vatikanom in Španijo. Sicer pa Špansko niti ni v posebno ugodnem položaju. Prepričani bodite, da bodo Karlisti znali braniti samostane in druge cerkvene uredbe proti vsaki nevarnosti.« — Karlisti so stranka, ki hoče odstraniti sedanjo dinastijo in spraviti drugo na španski prestol. Zanimivo je torej, da se zanaša vatikan, ki drugače vedno zagovarja legitimnost, tudi na zarotnike, če misli, da bo tam več profita.

Domače vesti.

Ljubljanske.

— Sodrug Ignacij Pogačar je v ponedeljek nenadoma umrl. Sodrug Pogačar je bil mnogo let uradnik okrajne bolniške blagajne v Ljubljani, kjer je kljub mučni boleznii opravljal svojo službo z vzorno vestnostjo ter bil enako priljubljen pri načelnstvu, kakor pri članih in zdravnikih. Rajni je trpel vsled padavice in se je radi tega pogostoma čutil nesrečnega. V ponedeljek je bil popoldne na kosilu pri »Zlati ribi«; naenkrat ga je pograbila silna slabost in v kratkih minutah je bil že mrtev. Truplo so prenesli v mrtvašnico pri Sv. Krištofu, odkoder bo v sredo ob 6. zvečer pogreb na pokopališče pri Sv. Križu. Sodrug Pogačar zapušča vdovo in štiri nepreskrbljene otroke. Kdor se je namenil, položiti na njegovo krsto venec, je naprošen, naj rajši nakloni dotični znesek njegovim sirotam. Pogačar je jako mnogo delal v krojaški strokovni organizaciji, dokler mu je dopuščalo zdravje in bil tudi nekajčasa blagajnik ljubljanske lokalne organizacije, vedno pa zvest član socialno demokratične stranke. Bodi mu časten spomin!

— Dopisnike ima »Slovenski Narod«, s katerimi se res lahko postavlja! Posebno odlični so njegovi korespondenti iz Zagorja, ki zalagajo tndi še nekatere druge list za dišečimi plodovi svoje klaverne fantazije. Eden teh pomilovanja vrednih abecedarjev, ki se mu gotovo bolje podaja kozarec nego pero v roki, je nekaj načelal o »pamfletu«, ki je izšel v našem podlistku ob otvoritvi Sokolskega Doma. Ker ne more stvarno prav ničesar odgovoriti, izkuša svojo slaboumnost nad osebami. Ampak kakor ni njegovo pero za nič, tako tudi njegov nos nič ni vreden. Revše najbrže samo še ni nosilo hlačic, ko se je v Zagorju snoval »Sokol« in prirejal svoje prve slavnosti; avtor našega feljtona pa je imel že takrat več izkušenj, nego jih ima votla glava »Narodovega« čenčarja danes. Saj močitelj še brati ne zna, kajti sicer se ne bi mogel tako blamirati, da bi govoril o pamfletu in o poniževanju zaslužnih mož. Ali pa misli narobemodrijan, da so bili tedanji fajmošter in kaplan v Zagorju s škofom Missijo vred zaslužni za sokolsko društvo? Pri blagoslavljanju zastave je bilo natančno tako, kakor smo pisali, le da radi omejenega prostora nismo mogli navajati še cele vrste podrobnosti. Gre pa le zato, da so bili zagorski sokolaši nekdanj res svobodomiselnih ljudi, zdaj pa lazijo — le berite »Domoljuba«! — po noči okrog farovž beračit za kompromise proti socialnim demokratom.

— Ljubljanski in drugi Sokoli, ki so se udeležili sokolske slavnosti v Zagorju, strme, da je mogel »Slovenski Narod« priobčiti o otvoritvi Sokolskega Doma tisto poročilo, ki ga je dobil iz Zagorja. Ker so bili sami navzoči, ne verjamejo, da je sploh mogoče tako nesramno lagati v javnem listu. Sami pripovedujejo, da niso nikjer provocirali socialni demokratje, ampak tupatam par srditih jako mladih velenemcev, tupatam pa kar par pijanih zagorskih Sokolcev, ki delajo na ta način sramoto sokolski ideji. Mi verjamemo, da se udeleženci iz narodnih krogov čudijo, mi pa se ne, ker opazujemo že par let, da nima zagorsko prodano liberalonstvo nobenega drugega orožja proti socialni demokraciji kakor podlo laž, ter da ni »Slovenskemu Narodu« prav nič na tem ležeče, da bi dobival zanesljiva, resnična poročila, ampak da ga sme farbatiti vsak pobalin, če le stresa svojo nezrelo jeziko nad socialnimi demokrati. In da spoznavajo to polagoma tudi tisti, ki sicer prisegajo na »Slovenski Narod«, je prav zdravo in koristno.

— Ljubljanskim mesarjem raste greben kakor kometu rep, kadar je blizu solca. Te dni je bila kuharica nekega gostilničarja na trgu po meso za gostilno. Oglasila se je pri Kuneju, enem tistih gospodov, ki imajo dovoljenje, da prodajajo meso na javnih stojnicah. Ker je bila kvantiteta zahtevanega mesa večja nego se navadno kupuje za privatne stranke, je vprašal, za koga bo meso. In kuharica, kateri se je vprašanje zdelo

precej naravno, je povedala ime svojega gospodarja. Na to je plemeniti gospod mesar zakričal: Kaj? Za socialisti sploh nimam mesa! Za noben denar ne! — Dotični gostilničar je res socialni demokrat, ne pozna pa Kuneja in ni imel sploh nikdar opravka z njim. Vidi se torej, da se nimam mesarjem jako dobro godi, če jim ni na tem ležeče, da bi prodajali. Torej niso zvišali cen iz potrebe, nego iz obisti. Dobro je, da vemo to. Gospodom je neprijetno prodajati meso. Poskrbeto se bo torej, da se jim ne bo treba ukvarjati preveč s tem neljubim poslom. Bomo videli, če bodo potem zadovoljnejši. Prepričani pa naj bodo, da se bo to prav kmalu zgodilo in da jim ne bodo nič pomagale intrige.

— Občinske volitve v Mostah je kranjska deželna vlada razveljavila in ukazala, da se reasumira vse volilno postopanje od sestave volilnih imenikov sem, tako da se bodo morali tudi volilni imeniki na novo sestaviti. Pri zadnjih občinskih volitvah v Mostah so propadli klerikalci; ni se posebno čuditi, da jim prihaja Schwarzova vlada na pomoč.

— Ljubljanski delavci so dobili v ponedeljek ugodno priliko, prepričati se sami, kako falotsko laže tržaška zalumpana narodnjakarija o socialni demokraciji in zdaj šele si bodo mogli sami napraviti pravo sodbo, kadar bodo v »Slovenskem Narodu« čitali oslovsko baharije tržaških zizibambul in poniževanja socialno demokratičnih delavcev. Ljubljanskih socialnih demokratov je bilo približno 380 v nedeljo osebno v Trstu. Približno 760 ljubljanskih oči je torej videlo, kakšen je bil v Trstu sprejem in kakšna slavnost. Zdal pa naj si ogledajo, kako barabsko poroča o tem tržaška pobalinska narodnjakarija, ki je že od nekdaj smrdljiva sramota slovenskega naroda! Ljubljanski sodrugi so videli, kako široke so tržaške ulice, po katerih se je pomikal sprevod od kolo dvora do »Delavskega Doma«; videli so, da je množica, ki je tvorila sprevod, napolnjevala ves prostor od trotoara do trotoara in da se je godba socialistične mladine, ki je igrala na čelu sprevoda, komaj še čula v zadnjih vrstah. Videli so, da je bil ogromni trg pred »Delavskim Domom« ves poln ljudstva. A zdaj prihaja nurodnjakarsko dopisunče, kateremu dovoljuje »Slovenski Narod«, da ga neprenehoma poteguje, pa se laže z najpredrzejšo nesramnostjo, da je pričakovalo izletnike komaj 150 do 200 oseb in da je ves sprevod tvorilo komaj 600 do 700 oseb! — Ker je bilo samih izletnikov iz Ljubljane, Idrije, Gorice in Nabrežine okrog tisoč, si morajo torej narodnjakarski barabe konstruirati posebno matematiko, po kateri se da dokazati, da je 6 do 7000 le 6 do 700. In tako spoznavajo ljubljanski sodrugi lahko sami, s kakšno sodrgo se imajo bojevati naši tržaški sodrugi, pa bodo zdaj še laže razumeli, da s tako drhaljo ne more biti nič drugega kakor brezobziren boj.

— Zveza strokovnih društev v Ljubljani posluje že skoro pol leta. Nekatera društva še sedaj niso pristopila zvezi, dasi je nujno potrebno, če hočemo uspešno delovati, da pristopijo ter darujejo neznaniti obolos na žrtvenik za skupno delo. Vse tiste strokovne organizacije pa, ki so pristopile, prosimo nujno, da obračunavajo in poročajo vsaj četrtletno o stanju članstva, dalje o tem, kje bi se dalo snovati nove organizacije in na koga naj se zvezno tajništvo obrne. Zvezo smo osnovali zato, da z njo olajšamo težavno delo na tem polju. Vsi dopisi in poročila naj se pošiljajo na naslov: Zveza strokovnih društev v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 6, II. nadstr.

Štajersko.

— S Pragerskega. Menda ga ni kraja na Sp. Štajerskem, kjer bi bil zaslužek v primeri s tukajšnjo draginjo tako majhen kakor baš tu. Za danes hočemo podati le sliko razmer med prognimi delavci na Pragerskem. Tukaj imajo sedaj delavci začetno plačo 1-80 K na dan, dočim je na sosednjih postajah začetna plača 2 K in vendar je delo povsod enako mučno in težavno, draginja povsod enaka in vse proge last c. kr. priv. južne železnice. Vozni in tovarni tarifi so tudi povsod enaki, kaj je temu vzrok, da so tako slabe plače? Glavni vzrok je, ker je delavstvo premalo izobraženo in vsled tega ne razume pomena organizacije; da, večina teh delavcev še niti pojma nima o strokovni organizaciji, kaj še le o plačilnih gibanjih. Da takega ni mogoče pridobiti k organizaciji ali vsaj trajno ne, je jasno. Zategadelj je potrebno seči po sredstvu proti tej duševni bolezni, po izobrazbi, poljudnih predavanjih in diskusijah. To je pa mogoče edinele potom izobraževalnih društev. Tudi na Zgornjem Štajerskem, kjer je socializem vendar najbolj razširjen na Štajerskem, so videli sodrugi, da s samo organizacijo ne gre zlahka, da je treba postaviti trden temelj potom izobraževalnega dela. V Gradcu obstoja že nad dvajset let društvo, ki ima v

prvi vrsti nalogo izobraževati široke mase ljudstva zlasti na deželi. To društvo je šlo leta 1908. nad 70 podružnic in vplačevalnic, razširjenih po vsem Štajerskem. Društvo daje ugodnosti kakor ne zlahka katero drugo. Članarina znaša na mesec borih 50 vin. in dvbe člani razum izobraževalnih sredstev še pravno varstvo, bolniško podporo i. dr. Moja misel je, da ne bi bilo napačno, ustanoviti kaj podobnega tudi za slovenske kraje, kakšne zvezo, ki bi imela lahko tudi v Pragerskem podružnico. Ta bi lahko pridobila ne le tiste železniške delavce, ki še iz kate-rega koli vzroka niso pri organizaciji, ampak posebno tovarniške in poljedelske delavce, vsaj iz krajev, odkoder se rekrutirajo železniški in tovarniški delavci za Pragersko. (O tem vprašanju objavimo v kratkem članek, prosimo pa tudi druge sodruge, da povedo o tem v našem listu svoje mnenje. Op. ur.).

Trst.

— **Tržaški zizibambule** so bili v nedeljo na pol blazni, ker je socialno demokracija prireditelj tako krasno uspela, kakor še nobena narodnjakarska ne. Najbolj pa je patentirane pretepače bolelo, da se je vse izvršilo v tako vzornem redu, da se je pokazala mednarodna solidarnost delavstva v najsvetlejši luči. Da ni bilo nobenih kravalov, je bilo tem rabukašem hujše, nego če bi bilo obležalo nekoliko razbitih glav na tržaškem tlaku. In ker ni bilo ves dan nikjer najmanjše provokacije, so jo žalostni junaki zvečer hoteli uprizoriti sami. Seveda nepošteno. Ko je šel velikanski sprevod, ki je spremljal Ljubljance na kolodvor, po ulici Ghega mimo gostilne zizibambul, so prišli nekateri takozvani »narodni delavci« na prag žvižgat. Naenkrat se je zaslišal iz njihovih narodnjakarskih vrst tudi klic: »Abbasso ščavil!« Odmev pa je takoj prišel v obliki zaušnice, pa take, da se je narodni kričar kar zvrnil. Da je infamna provokacija razburila množico, se razume. Ko se je ljudstvo vračalo od sprevoda, pa je bila gostilna provokatorjev za vsak slučaj zaprta. In to je bilo tudi bolje. — Narodni voditelji so naučili svoje backe prav čednih manir. Pa jih bo treba od druge strani naučiti, da se je treba med spodobnimi ljudmi spodobno obnašati.

— **Italijansko prebivalstvo** v Trstu, ki je vedelo, da prideta v nedeljo dva posebna vlaka Slovencev v Trst, se je vseskozi dostojno vedlo in ves dan se ni zgodilo nič, kar bi bilo moglo količkaj žaliti izletnike. Z neko naivno radovednostjo so pač gledali rdeče trakove na prsih izletnikov in jih izkušali čitati, tuintam je kdo polglasno povedal dami, ki jo je spremljal: »Lubianac; tupatam so si pripovedovali, koliko izletnikov je prišlo, a nikjer ni bilo niti neprijaznega pogleda. Ampak zizibambule so morali priti, da se je žvižgalo, zizibambule so morali kričati »ščavile«, da se bo moglo govoriti o »italijanskih žalitvah!« Zdaj se menda ne bo nihče čudil, zakaj nastanejo redno rabuke, če pridejo sem narodnjaki in zakaj jih ni, če pridejo socialisti.

— **Nekateri narodni župani na deželi** imajo o tržaških Slovencih čudne nazore. Tako si n. pr. domišljajo, da Slovenec, ki biva v Trstu, ni in ne more biti nič drugega kot narodnjak ali pa »naroden« delavec. Samo zaradi teh čudnih nazorov je bilo mogoče, da je poslal občinski urad v Matenji, kjer županuje oče nekaterih tržaških narodnih dam, nekemu tržaškemu delavcu sledeče pismo:

Št. 1281/10. Matenja 15/VI 1910.

Gospod

Škerjanc Josip, livar

v

Trstu.

V Vaše dobro podpisano Vas opozori do pravice, ki jo imate v smislu domovinske postave z dne 5/12 1906 šte. 222 drž. zak. da si tako zase, kakor za Vašo celo obitelj pridobite domovinsko pravico v Trstu, koder bivate od rojstva, zakar se Vam v prigribu domovinski list dopošlje z kojim hodite k društvu »Eдиност« ili k »Narodni delavski organizaciji« kder bodo Vam prošnjo napravili in dali vsa potrebna pojasnila.

To blagovolite nemudoma storiti.

Občinsko glavarstvo.

Obč. glavar Kastelic.

Mi bi bili občinskemu glavarstvu v Matenji zelo hvaležni, da nam pove, kdaj je bil izdan odlok, ki imenuje N. D. O. ali politično društvo »Eдиност« oficijelno agenturo za izdelovanje domovinskih prošenj in kdaj je bilo nalagano občanom, da morajo pošiljati osebe, katerih se žele iznebiti, k imenovanima društvoma, da jim poskrbe potrebna pojasnila? Mi razumemo, da ima Rybačev in Mandičev tast posebno nagnenje do N. D. O. in društva »Eдинosti«, toda v glavo nam ne gre, kako je neki mogoče prilagoditi županove dolžnosti nagnenju tasta. Zdelo bi se nam, da ima gospod župan samo dolžnost, naznanjati svojim občanarjem to in ono. Pre-

pusiti pa mora občanarjem samim (ako ga ti ne prašajo za svet), da se v potrebi obrnejo do oseb in organizacij, ki so jim najljubše in do katerih imajo zaupanje. In gospod tast bi končno vendar lahko vedel, da je v Trstu prav veliko število tistega delavstva, ki ne bi prestopilo praga N. D. O. za nobeno ceno. Za danes torej samo to. V bodoče pa, ako gospod župan ne bo pozabil tasta pri upravljanju svoje službe, se bomo drugače zmenili.

Goriško.

— **Solkani.** V soboto, 23. t. m. je bil tukaj napovedan shod za ustanovitev mladinskega odseka. Udeležilo se ga je lepo število solkanskih mladeničev. Na shodu je poročal sodrug Petejan v obširnejšem govoru o pomenu in ciljih Socialistične mladinske zveze. Po poročilu se je soglasno sklenilo, ustanoviti odsek zveze tudi v Solkanu ter se je takoj izvolil odbor, ki je sestavljen iz sledečih sodrugov: Predsednik Alojzij Poberaj, tajnik Anton Bašin, blagajnik Avgust Komel, odborniki France Bašin, France Kos, Alojzij Srebernič in Janez Gravnar. Na to je govorilo še več zborovalcev, ki so podajali razne nasvete, kako bi se dalo najbolje agitirati za mladeniški odsek. Sedaj, ko je ustanovitev izvršena in izpolnjena želja mnogih solkanskih sodrugov, je naloga odbora in vseh članov, da se marljivo poprimo agitacije, da se bo odsek razvijal in izpolnjeval tiste dolžnosti, radi katerih je bil ustanovljen. Solkanski mladeniči, na delo za svojo organizacijo!

— **Vrtojba.** V soboto, 30. t. m. bo pri nas ob pol 9. zvečer shod zidarjev. Na dnevnem redu je razgovor o organizaciji zidarjev in vpisovanje novih članov. Vsi zidarji iz Vrtojbe so vabljeni, da se gotovo udeležijo tega shoda.

— **Sovodnje.** Organizirani klesarji imajo v torek, dne 2. avgusta ob pol 6. popoldne tukaj shod. Na dnevnem redu je blagajniško poročilo in razne zadeve. Vsi člani so vabljeni, da se gotovo udeležijo tega sestanka.

— **Nesporazum.** Nekateri goriški izletniki so bili nezadovoljni z obedom, ker ga niso dobili tako, kakor so ga bili naročili. To se je res zgodilo, a sodrugi naj upoštevajo, da je ob takem velikanskem navalu, kakršen je bil v nedeljo, tako nesporazumljenje kaj lahko mogoče, zlasti, ker so se naročali različni obedi. Prizadete sodruge prosimo, naj vzamejo to na znanje, pa naj opuste nekoristne kritike. Tržaški odbor je izrazil svoje obžalovanje, da se je primerila ta neprilika. Prihodnjič se bo poskrbelo, da tudi v tem oziru ne bo moglo biti pritožbe.

Dnevne vesti.

Jubilej socialističnega lista. V Gentu v Belpiji je dne 18. t. m. praznovalo glasilo flamskih socialistov »Vooruit« (Naprej) svojo 24-letnico. Kakor vsak socialno demokracičen list je tudi »Vooruit« začel z malim. Pred 25 leti je imel 700 naročnikov, sedaj ima vsak dan 31.000 odjemalcev. Kakor vsak socialističen list je prebil vsakovrstno zatiranje, ki pa vendar ni nič izdalo. Danes šteje Vooruit med najuglednejše belgijske liste sploh; in kakor se razvija njihovo glasilo, tako marširajo socialisti v Belgiji — naprej.

Današnje število »Rdečega Prapora« dobivajo naši naročniki v novi obliki. List se od današnjega dne tiska v Ljubljani. Ker se radi preselitve niso mogle pravočasno izvršiti vse potrebne tehnične priprave, izhaja list za sedaj po dvakrat na teden in sicer v sredo in soboto. Da ugodimo željam čitateljev, smo pa ob tej priliki obliko lista znatno povečali, tako da bo vsebina lista mnogo bogatejša nego doslej. Razume se, da zahtevajo te reforme mnogo žrtev; upamo pa, da bodo naši odjemalci vpoštevali naš napor in nam omogočili ne le vztrajanje ob teh reformah, ampak tudi še nov napredek s pridnim razširjanjem našega lista.

Veliki požari. V občini Zala Szent Ivan na Ogrskem so otroci pri igri zanetili seno. V sled močnega vetra se je požar naglo razširil. Zgorelo je 24 hiš ter mnogo gospodarskih poslopij in živine. — V Marzliji je zgorel hangar trgovske zbornice. Škoda znaša več milijonov. — Zgodovinski grad Menloungh na Angleškem je zgorel. Hči lastnika Valentina Blake je storila smrt v plamenu. Dva služabnika, ki sta se hotela rešiti skozi okno, sta smrtno ponesrečila.

Dvoboji. V Larissi je grški poročnik Skandalis v dvoboju ubil konjaniškega stotnika Doxara.

Tudi sarajevski nadškof dr. Stadler je razglasil papežovo encikliko v svojem listu »Vrhbosna« in sicer v hrvaškem prevodu. Stadlerju se ni čuditi. On je med klerikalnimi petelinji eden najbolje vitezih. V Bosni sicer ni mnogo protestantov, ampak mož si pač misli, da zadene z enciklikinim zmerjanjem indirektno tudi pravoslavne. To pa je zanj duševna mana.

Zakaj se razširja klerikalno časopisje? Znano je, da imajo klerikalci večino najmanj inteligentne pristaje. Saj je človek sploh le v dveh slučajih lahko klerikalec: Ali je nevednež, ali pa je koristolovec. Da nevedni ljudje tudi ne marajo mnogo čitati, je znano. Kako torej, da morejo klerikalci imeti toliko in še velikih časopisov? No, zato ker dobivajo denarja od druge strani. Tako je n. pr. v Avstriji Pijevo društvo, ki nima drugega namena kakor podpirati klerikalne časopise. Ustanovilo se je to društvo leta 1906. Po dveh letih je imelo 29.925 K 57 vin. premoženja, leta 1909. so znašali njegovi dohodki 160.448 K 73 v. To je šlo vse v žrelo klerikalnih listov. A to je le en vir, iz katerega teče denar v klerikalna upravnistva. Takih subvencij je še vse polno in tako je mogoče, da živi toliko klerikalnih listov. To bi moral biti nauk za delavce, da bi s svojo močjo povzdignili svoje časopisje, ki ne more imeti takih podpor in daril. A če ne bi klerikalci imeli takega časopisja, tudi ne bi mogli imeti takega političnega vpliva, kakršnega imajo.

Zeppelin poleti na Dunaj zadnji teden meseca avgusta. Prvi polet, ki je bil name-ravan, se je odgodil, ker ni bil zrakoplov še dovolj preizkušen. Cesar ima ostati do začetka septembra v Išli, pa se misli, da poleti Zeppelin radi tega tudi do Išli.

Antentat na Španskem. Osemnajstletni trgovski pomočnik Posas Roca je v soboto po noči v Barceloni streljal na nekdanjega ministrskega predsednika Maura. Ranil ga je le lahko; zdravniki mislijo, da se bodo rane v štirih do petih dneh zacelile. Lahko ranjen je tudi Maurov spremljevalec Oliviera. Napadalec je pri zaslišanju izjavil, da ni hotel ubiti Maura, ampak le dati mu nekaj za spomin zaradi brutalnosti, ki so se vršile na njegov ukaz, ko je bil ministrski predsednik.

Veliko neurje v severni Italiji. V soboto popoldne je divjala nad severno Italijo strašna nevihta, ki je povzročila zlasti v Saronu in okolici velikansko škodo in uničila tudi mnogo človeškega življenja. V Saronu so razdejani dimniki vseh tovarn; v mestu ni ostala ne ena hiša nepoškodovana. Tukaj so poleg enega mrliča našli mnogo ranjenih. V Solariju so potegnili 14 mrtvih izpod razvalin. V Bustarciju je 10, v Ksolariju 14 mrtvih in 90 ranjenih, v Mosciano Milanese 15 mrtvih, v Vasanghelli je podrt predilnica ubila osem oseb; v Aloni jih je tudi v predilnici poginilo troje. V Maneri je strela ubila dve osebi. Ranjenih je v teh krajih mnogo sto oseb, materialna škoda pa znaša nekoliko milijonov.

Narink Tejtsurejmaru, ki vozi med Daljnim in Kobejem, se je v nedeljo blizu korejske obale pogreznil. Od 246 potnikov, ki so bili na njem, se jih je rešilo komaj štirideset, ostali so utonili.

Kadar bo vsak sodrug naročnik »Rdečega Prapora«, bo naša stranka sila, ki je nasprotniki ne bodo več poizkušali iz-živati. Čast in ponos zahtevata, da je vsakdo naročnik. Torej, kdo še ni?

Papežovo encikliko so v nedeljo pri vseh štirih vratih svetočestanske cerkve na Dunaju delili v nemškem prevodu. Razda-janje je vodil benediktinski pater grof Galen, veliki prijatelj Gessmannov. Enciklika je bila natisnjena v »Listu sv. Bonifacija«, a dodan jej je bil še članek, ki posebej zmerja re-formacijo in protestante. Nepoštena hinavščina rimskega klerikalizma se ni mogla očit-neje razkrinkati nego s tem dejanjem. Naj-prej napiše »sveti« oče v zavesti svoje »ne-zmotljivosti« pisarijo v pobalinskem tonu. Ko se mu stopi na kurje oči, začne piskati in cviliti pa prisegati, da ni mislil nikogar žaliti, da je vse skupaj le neljub nesporazum, obljubuje, da se enciklika ne bo razglašala in skriva svojo nezmotljivost kakor pes ukra-deno kost. Namesto njega pa prihajajo škofi, pa objavljajo, kar je njih najvišji glavar ob-ljubil, da ne bo objavljeno. In ko se jim po-ključijo v spomin papeževe besede, se izgo-varjajo, da se je spis objavil le v škofijskih listih in le v latinskem jeziku, katerega ljud-stvo itak ne razume. Komaj se poleže raz-burjenje radi takega jezuitizma vsaj deloma, pa prileze tak grofovski pater, pa deli bla-tilno pismo nalašč med ljudstvo in da iz-gine vsak dvom, še dodaje komentar, da je v encikliki res tisto robantarsko zmerjanje, ki je razburilo ljudstvo. Vse take nesramno-sti si pa sme dovoljevati pri nas edini kle-rikalizem. Radi bi vedeli, kaj bi se zgodilo delavcu, ki bi se upal postaviti pred šen-klavsko cerkev pa tam razdajati »Rdeči Prapor«. Ampak pater grof Galen, list sve-tega Bonifacija, kajpada, to je kaj drugega! Pa naj še kdo verjame, da so v državi enake pravice za vse!

Žrtve neurja na Ogrskem. Iz mesta Dees v županiji Szolnok Doboka se poroča, da so nalive po vsej županiji povzročili veli-kansko škodo. Petindvajset ljudi je mrtvih.

Učitelji slepcev imajo na Dunaju svoj 13. mednarodni kongres. Velika je udeležba iz Avstrije, Nemčije, Rusije in Grške.

Čeden policist. V Debrečinu so za-prli redarja Aleksandra Farago, ker je po noči z nenravnim namenom napadel mlado ženo nekega tovarniškega delavca. Izvedelo se je, da ima že več takih grehov na vesti.

Delavsko gibanje.

Krojači v Belovaru na Hrvaškem so predložili delodajalcem mezdne zahteve. Krojači naj ne potujejo v Belovar!

Livarji, pozor! V Trstu so vložili de-lavci v vseh livarnah spomenico z mezdnimi zahtevami, ki še ni rešena. Radi tega so vsi livarski delavci naprošeni, naj ne sprejema,o v Trstu dela, dokler ni to gibanje končano.

Izpor v moravski tekstilni industriji je končan. V ponedeljek popoldne je bilo v Brnu odločilno pogajanje, kateremu je pred-sedoval obrtni nadzornik Herčeka. Snažil-cem, ki so prvi stopili v stavko, radi katere se je izprlo delavstvo 43 tovarn, so dobili 2 kroni tedenskega dodatka na mezdo, 10 odstotkov zvišanja za delo ob praznikih, ter se uvrste v višji razred bolniškega in nezgodnega zavarovanja. V Delavskem Domu v Brnu je bil med tem velikanski shod de-lavstva. Na željo okrajnega glavarja se je po brnski okolici, kjer stanuje večina tek-stilnih delavcev, razglasil konec izpora z bobnom. To je menda prvi slučaj v Avstriji, da se je zmaga delavstva razglasila na tak način.

Budimpeštanske delavske organiza-cije so poslale v ponedeljek deputacijo s pred-sednikom strokovne komisije na čelu k mi-nistrskemu predsedniku Khuenu Hedervaryju. Deputacija se je pritoževala, da se je doslej društvena in zborovalna pravica delavcem samovoljno krajšala in je prosila, naj se poskrbi, da bo veljal zakon tudi za delavce. Nadalje je prosila, naj se ne zavlači potrdilo pravih novih delavskih organizacij. Ministrski predsednik je dejal, da je njegova želja, da se izvajajo zakoni za delavce v svobodno-miselnem duhu in je obljubil, da se bo vedno oziral na želje delavstva. (Khuenu??)

Na ameriški železnici Grand Trunkh se stavka razširja. Družba razglašala, da so stavkarji hoteli spraviti neki vlak iz tira. To bo najbrže le pretveza; družba je namreč zahtevala od guvernerja vojakov proti želez-ničarjem. Teh pa ni dobila. Če bi bili stav-karji res tako nasilni, bi bil guverner gotovo izpolnil željo družbe, kajti ameriške oblasti vedno rajše pomagajo kapitalistom kakor de-lavcem.

? I ?	Najboljša ura sedanjosti:
I K O	Zlata, srebrna, tula, nikel-
? O ?	nasta in jeklena se dobi
	samo pri

H. Suttner,
Ljubljana, Mestni trg
Lastna tovarna ur v Švici.

Tovarniška varstvena znamka

IKO

? I ?
I K O
? O ?

ta je prijatelj naš pravi,
ki nas krepi,
Da smo čvrsti in zdravi!

Želodčni likér »FLORIAN« ne slabi in ne omami, kakor razne opojne pijače, ampak daje moč in veselje do dela!

Ljudska kakovost	liter K 2.40
Kabinetna kakovost	, 4.80

Naslov za naročila: »FRORIAN«, Ljubljana.

Svarilo pred ponaredbami.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani naznanja vsem svojim članom tužno vest, da je njen večletni uradnik

Ignacij Pogačar

danes opoldne po dolgi mučni bolezni v 36. letu nena-
doma umrl.

Pogreb bode v sredo, dne 27. t. m. ob 6. zvečer iz
mrtvašnice pri Sv. Krištofu na pokopališče pri Sv. Križu.

V Ljubljani, 25. julija 1910.

Našim somišljenikom priporočamo:

Ilirija in Praxin kremo
za črevlje.

Ciril in Metodovo vazelino in
vazolino z mednarodno znamko Ciril-Metoda
ter Polerin čistilo za kovine.

Te predmete izdeluje domača tvornica ke-
52-28 mičnih izdelkov

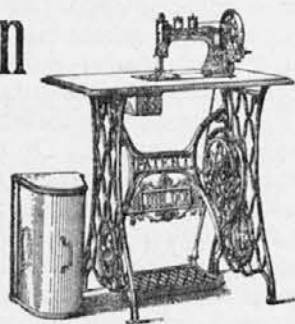
Golob & Volk, Ljubljana.

I. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska cesta 17

priporoča svojo
bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt

Pisalni stroji „Adler“

Vozna kolesa.

Ceniki zastoj in franko.

Kavarna

„Unione v Trstu“

ulica Caserma in Torre Blanca

se priporoča.

KONCERTI

Slovenske filharmonije

se vrše do 15. septembra

vsak dan
v hotelu „Tivoli“.

Začetek ob nedeljah in praznikih ob pol 10.
dopoldne, 3. popoldne in 7. zvečer.

Ob delavnikih ob 3. popoldne in 7. zvečer.

14-7 Vstopnina vselej prosta.

Franjo Parkelj

lastnik reklamnega in plakaterskega podjetja,
snaženje stanovanj in okenj

Ljubljana

Šelenburgova ulica št. 6

52-9 izvršuje

vsa v to stroko spadajoča dela
točno in po zmernih cenah.

Gostilna „Pri panju“

26-18 **Vegova ulica št. 10**

se priporoča za mnogobrojen obisk

lastnik **Leonardo Galante**

ima najboljše pijače: dobiva se izborni pelin-
kovac, goriška, istrska, dalmatinska vina
in dolenski cviček po najnižji ceni.

Častiti gospod

Gabrijel Piccoli

lekarnar

52-17

v Ljubljani.

Vašo tinkturo za želodec sem že vso
z velikim uspehom porabil, katero iz srca
priporočam v veliko korist vsaki družini
ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim,
blagovolite mi poslati še 24 stekleničič Vaše
tinkture za želodec.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Sterle

Posestnik in premirani medvedji
lovec v Koritnicah, pošta Knežak
pri Št. Petru na Krasu.

Priporočamo našim gospodinjam pravi **FRANCKOV**: kavni
pridatek iz zagrebske tovarne.

sl. Zaga II, Y 1161, 5:9 I. V.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon šte. 168.

V LJUBLJANI

Telefon šte. 168.

priporoča svoje

== izborno pivo v sodeih in steklenicah. ==

52-19

ZALOGA V SPODNJI SIŠKI.

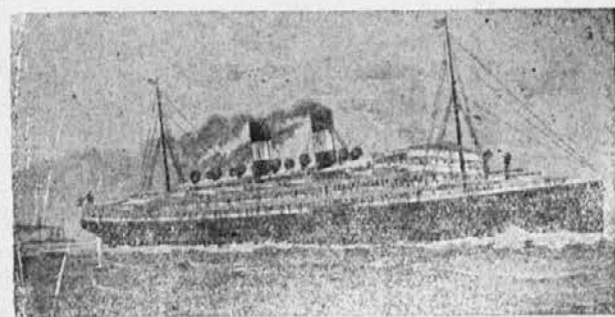
Stopnice, balkoni
spomeniki
stavbeni okrasni
i. t. d.

Kranjska betonska tvornica Tribuč & Komp.

== v Ljubljani. ==

10-9

Cementne cevi
v vseh dimenzijah
barvaste plošče
i. t. d.

Potniki v severno in južno Ameriko

52-31

vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

AVSTRO-AMERIKANA

Trst - Newyork, Buenos Aires - Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtenicama, električno razsvetljavo, brezžičnim brzojavom, na katerih je
za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, sveži kruh, posteljo, kopelj i. t. d.

Odhod parnikov: V severno Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.
Vsakovrstna pojasnila dajo drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:
SIMON KMETETZ, Ljubljana, Kolodvorska ul. 26.